

Muse-almanak

Bogen

Johann Heinrich Voss: *Musen Almanach für das Jahr 1798*. Hamburg, 1798.

For at undgå enhver misforståelse: Denne bog har intet med det lille dyr ved navn "mus" at gøre! Titelordets første del refererer til de såkaldte "muser", d.v.s. de 9 gudinder eller engle, der i oldtidens græske mytologi beskyttede hver sin kunst- eller videnskab – digtning, fløjtespil, historisk skrivning m.m. Musernes formål var at inspirere til at skrive eller male eller komponere. Tit er muserne afbildet dansende og i luftige gevanter.

Muse-almanakken er en slags kalender eller årbog, der samtidig kan bringe læseren i stemning eller vække til eftertanke. Her i året 1798 var det måske **digtingens muse**, *Erato*, der var på spil, eftersom en god del af bogen netop består af digte.

Bogen er handy og praktisk og let at komme i bukselommen. Først og fremmest kunne den bruges til at finde datoer og ugedage, tider for solopgang og –nedgang samt (om søndagen) hvilke tekster præsten prædikede over i kirken.

Også hvad digtene angår, er er tænkt på brugernes behov: Et par steder får man en lille vejledning i, hvordan digtet skal læses op (med de rigtige betoning og o.s.v.). Andre gange er der indsat små **nodeark**, hvis digtet skulle synges (hvilket ofte skete i en tid uden tv etc.!). På forsiden ses et billede af en lille **putto** eller englebasse.

Genren er rigt repræsenteret på skolens bibliotek. Bl.a. ses den tyske digter **Friedrich Schillers *Musen-Almanach für das Jahr 1797***.

Forfatteren

Johann Heinrich Voss (1751-1826) var tysk klassisk filolog og digter. Hans hovedindsats og det, han blev husket mest for, var hans **oversættelser af de græske og romerske klassikere** – f.eks. **Homer** og **Vergil** – til tysk. Flere af disse oversættelser findes også på skolens bibliotek.

På billedet herover ses **Voss** i året for musealmanakkens offentliggørelse, 1797.

Egentlig skulle han ikke have været digter, men præst. Men i 1772 kastede han sig over litterære og klassiske studier ved det berømte universitet i **Göttingen**, hvor også flere af Haderslev Katedralskoles daværende lærere blev uddannet. Her var det også, at han udgav sine første **lyriske digte**.

Det skete i den såkaldte **Göttinger Musen-Almanach**, som han siden udgav og redigerede gennem adskillige år. Genren stammede egentlig fra Frankrig, hvor forlæggeren **Delalains *Almanach des muses*** oplevede enorm popularitet fra 1765 og frem.

I 1778 flyttede **Voss** til **Otterndorf** ved Elbens udmunding i Nordsøen, fire år senere til **Eutin** i det østlige Holsten, hvor han blev rektor på byens latinskole. Senere steg han yderligere i graderne og avancerede til såkaldt hofråd. Den senere del af sit liv tilbragte han i **Jena** og **Heidelberg**, hvor han levede af en årlig ydelse på 1.000 daler fra **Hertugen af Baden**. Her puslede han videre med sine digte og oplevede bl.a. den ære af få nogle af dem sat på musik af **Felix Mendelssohn** og **Johannes Brahms**.

Baggrunden

1798 var et vigtigt år i **europæisk historie**. Krig var der mellem Frankrig og England. **Napoleon** var på vej mod magtens tinde, men led under Slaget ved Abukir i Middelhavet ud for Ægyptens kyst led et vigtigt nederlag til den engelske admiral **Nelson**. Herhjemme blev der tjent store penge på international handel og skibsfart, men p.g.a. de urolige tider sejlede handelsskibene normalt i konvoj og under militær beskyttelse.

Slutningen af **1700-tallet** var "følsomhedens tid", **romantikken**. Den havde været undervejs over store dele af Europa og kulminerede f.eks. i Danmark med den såkaldte "Guldalder" først i **1800-tallet**. Mange af muse-almanakkens digte ligefrem emmer af den let sødlatne, sentimentale stil, der var karakteristisk for mange tidens folkelige udgivelser.

At Muse-almanakken overhovedet findes på skolens bibliotek, er et eksempel på den kulturpåvirkning, der foregik op gennem hertugdømmerne – påvirkninger, der ofte nåede Haderslev tidligere end det øvrige Danmark. Vigtig var den **tendens**, bogen var udtryk for: **Litteratur var ved at blive folkeeje**. Der kunne tjenes gode penge på et "produkt", der kombinerede det finkulturelle med de dagligdags praktiske behov – kalenderen og digtningen. I Tyskland kæmpede flere konkurrerende muse-almanakker om læsernes opmærksomhed.

At bladde i denne tryksag er som at prikke hul på en **tidsboble** fra for godt 200 år siden. Bogen er slidt og laset og er sandsynligvis blevet brugt af såkaldt "almindelige mennesker", der vel at mærke kunne læse. Uvilkårligt spørger man sig selv, hvad en sådan sag skulle sammenlignes med i dag?